

ΚΑΛΛΙΟΠΗ ΚΕΧΑΓΙΑ

Ἀξιότιμη κύριε Ἀρσέρη

ΑΣΜΕΝΩΣ ἀναποκρινομένη εἰς τὴν εὐγενῆ ὑμῶν παράκλησιν, ἀποστέλλω διὰ τὴν ἀξιόλογον «Ποικίλην Στοάν», τὴν ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ γενομένην μετάφρασιν περικοπῆς κεφαλαίου ἐκ τοῦ περὶ Γυναικὸς μεγάλου ἔργου, ὅπερ ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ Ἀμερικανοῦ Th. Stanton, εἰς ὃ δὲ προσέφερον πραγματείας αἱ ὑπὸ τῶν κυβερνήσεων πασῶν τῶν χωρῶν τῆς Εὐρώπης συσταθεῖσαι εὐπαιδευτοὶ γυναῖκες. Εἰς τὸ ἔργον τοῦτο προσήνεγκε καὶ ἡ Κυρία Κεχαγιά νῆν περὶ τῆς Ἑλληνίδος καὶ Ἀνατολίτιδος πραγματείας τῆς τῷ 1884.

Η ΑΝΑΤΟΛΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ XVII

ΥΠΟ

ΚΑΛΛΙΟΠΗΣ Α. ΚΕΧΑΓΙΑ

Ἡ κυρία Καλλιόπη Κεχαγιά ἐγεννήθη ἐν Προύσση τῆς Βιθυνίας, ἀπὸ εὐγενεῖς γονεῖς· ὁ πάππος αὐτῆς ὑπῆρξεν ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἀντιπρόσωπος τῶν Χριστιανῶν Ἑλλήνων παρὰ τῇ Πύλῃ καὶ ταῖς ἀρχαῖς τοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους περιβληθεὶς καὶ τὸ κατάνιον ὡς δεῖγμα ὑψίστης τιμῆς, Μηλέτ Κεχαγιά, ἐξ οὗ τὸ οἰκογενειακὸν ὄνομα. Ὁ πατὴρ αὐτῆς ἐπὶ μικρὸν χρόνον ἀντεκατέστησε τὸν πάππον, ἀλλὰ ταχέως περιπεσὼν εἰς τὴν δυσμένειαν τῶν ἀρχῶν διὰ τὰ ἐνθουσιώδη αὐτοῦ αἰσθήματα ὑπὲρ τῆς ἀναγεννωμένης πατρίδος, ἀπεμακρύνθη τῆς ἀρχῆς καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν ἐμπορικὸν βίον. Ἐντεῦθεν φοβούμενος τὰς κατ' αὐτοῦ ἀντιπαθείας, παρέλαβε τὴν οἰκογένειάν του μετὰ τινα ἔτη καὶ μετέβη εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅπως ἐκπαιδεύσῃ τὰ τέκνα αὐτοῦ τὸ 1850. Ἡ κυρία Καλλιόπη Κεχαγιά ἀπὸ τοῦ πέμπτου ἔτους τῆς ἡλικίας αὐτῆς εἰσῆλθεν εἰς τὸ τότε ἀκμάζον σχολεῖον τῆς φιλέλληδος κυρίας Μαρίας Χίλλ καὶ ἔμεινε παρ' αὐτῇ μέχρις οὗ ἐτελείωσε τὰς σπουδὰς αὐτῆς, μετέπειτα δὲ συνειργάσθη μετὰ τῆς εὐσεβοῦς ταύτης παιδαγωγοῦ, ἣτις ἠγάπησεν αὐτὴν ὡς ἴδιον τέκνον καὶ τὴν ἐτίμα ἰδιαζόντως. Δεκατετραετίς μόλις οὕσα μετέβη εἰς Λονδίον, ὅπου καὶ ἐφοίτησεν ἐν τινὶ τῶν ἀριστοκρατικωτέρων παρθεναγωγείων πρὸς ἐκμάθησιν τῆς ἀγγλικῆς καὶ πρόσκησιν πλειοτέρων γνώσεων, παραμείνασα ἐν αὐτῷ διαιτίᾳ ὀλίγηρον. Ἐπαυλοῦσα εἰσῆλθεν ὡς βοηθὸς τῆς κυρίας Χίλλ εἰς τὸ Παρθεναγωγεῖον αὐτῆς. Πρώτη ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐν Ἀνατολῇ εἰσήγαγε τὸ ἔθιμον τῶν δημοσίων διαλέξεων, τέρψασα τὰς κυρίας καὶ δεσποινίδας τῶν Ἀθηνῶν ἀπὸ τοῦ 1871—1873 διὰ τῶν καλλιτεχνικῶν καὶ φιλολογικῶν αὐτῆς διαλέξεων ἐν ταῖς αἰθούσαις τοῦ Νηπιαγωγείου τοῦ Ἀρσακείου, ὅπου μετὰ πολλῆς ἡδονῆς ἔσπευδον καὶ ἐκ τῶν σπου-

δαιοτάτων ἀνδρῶν τῆς πρωτευούσης. Ὁ γδοήκοντα τοιαύτας διαλέξεις ἔκαμεν, ἀναλύσασα τὰ καταλληλότερα καὶ διδακτικώτατα ποιητικὰ ἔργα τῶν προγόνων ἡμῶν, Ὁμήρου κλπ.

Τὸ 1872 συνέστησε τὸν πρῶτον ἐν Ἀνατολῇ, τὸν ἐν Ἀθήναις ὑπὲρ τῆς γυναικείας παιδείσεως Σύλλογον τῶν Κυριῶν, βοηθουμένη ὑπὸ τῶν εὐγενῶν δεσποινῶν Ἑλένης Παπαρρηγοπούλου, ἣτις καὶ ὑπῆρξεν ἡ πρόεδρος αὐτοῦ μέχρι τέλους τοῦ βίου της, Σμαράγδας Βικέλα ταμίου, μητρὸς τοῦ διαπρεποῦς λογίου καὶ ποιητοῦ κ. Δ. Βικέλα, καὶ τῆς κυρίας Ἑλένης Γ. Σκουζῆ ἀντιπροέδρου. Συνειργάσθη εἰς τὴν σύστασιν τοῦ Ἐργαστηρίου τῶν Ἀπῶρων Γυναικῶν, καὶ ὡς γραμματεὺς τοῦ συλλόγου καὶ ὡς ὀργανώτρια τοῦ πρώτου τούτου γυναικείου ἔργου εἰς τὴν πατρίδα αὐτῆς, ὅπερ περιποιεῖ τιμὴν μεγάλην εἰς τὰς Ἑλληνίδας.

Τὸ 1874 ἐπεσκέφθη τὴν Γαλλίαν, ἔτυχε δὲ συμπαθεστάτων ἐνδειξέων ἐκτιμήσεως διὰ τὰς καλλιτεχνικώτατας διαλέξεις αὐτῆς, δι' ἃς αἱ Ἑλληνίδες τῆς Μασσαλίας προσέφερον αὐτῇ πολυτιμώτατον δακτύλιον ἐξ ἁδαμάντων, φέροντα περὶ τὴν σφενδόνην κολακευτικὴν ἀφιέρωσιν. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν προσεκλήθη εἰς Κωνσταντινούπολιν παρὰ τῶν ἐκεῖ διαπρεπόντων ἀνδρῶν, ὅπως ἰδρύσῃ καὶ ὀργανώσῃ Πρότυπον Παρθεναγωγεῖον καὶ Διδασκαλεῖον ὑπὲρ τῆς διαδόσεως τῶν ἐθνικῶν ἰδεῶν καὶ φρονημάτων ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἀνατολήν.

Ἐν Κωνσταντινὺπόλει ἡ κυρία Κεχαγιᾶ ἱδρυσε καὶ ὠργάνωσε τὸ Ζάππειον, εἰς ὃ μετέδωκε τὰ ὑψηλὰ αὐτῆς καὶ παιδευτικὰ ὄνειρα, ἐνσαρκώσασα ἐν αὐτῷ ἅπαν τὸ παιδαγωγικὸν αὐτῆς πρόγραμμα καὶ καταστήσασα τὸ λαμπρὸν τοῦτο καθίδρυμα ἐστὶν ἀκτινοβολίας θρησκευτικῶν, καλλιτεχνικῶν καὶ πατριωτικῶν αἰσθημάτων, στηρίζασα πάντοτε τὸ ὅλον ἔργον της ἐπὶ τοῦ ἑλληνισμοῦ καὶ τῆς ὀρθοδοξίας, καὶ συγκρατήσασα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς διὰ τοῦ ἱεροῦ ἐνθουσιασμοῦ τὰς καρδίας τῶν μαθητριῶν αὐτῆς μὲ φανατισμὸν ἀληθῶς μέγαν καὶ ὑψηλόν.

Ἀφ' ἐτέρου τὰ φιλολογικὰ, παιδαγωγικὰ καὶ καλλιτεχνικὰ τῆς κ. Κεχαγιᾶ ἔργα δὲν εἶναι ὀλίγα καὶ ἀνάξια λόγου, δυνάμενα νὰ προκαλέσωσιν ἴτως καὶ τὸν φθόνον πολλῶν τῶν ἐν Ἑλλάδι λογίων. 1) Πλήν τῶν Παιδαγωγικῶν αὐτῆς μελετῶν, ἃς ὡς παρακαταθήκην κατέλιπεν εἰς τὰς Ζαππίδας, ἰδημοσίευσεν 2) Κρίσεις ἐπὶ τῆς φιλοσοφίας τοῦ Lefèvre τοῦ 19ου αἰῶνος, ὑπερασπιζομένη νευρωδῶς τὴν φιλοσοφίαν τοῦ Σωκράτους καὶ τὰς Πλατωνικὰς ἀρχάς. 3) Ἐξ Διαλέξεις σπουδαιοτάτας περὶ τῆς Ἀντιγόνης τοῦ Σοφοκλέους, Προμηθέως Δεσμώτου τοῦ Αἰσχύλου, Οἰδίποδος ἐπὶ Κολλωνῶ καὶ τρεῖς περὶ τῆς ἑλληνικῆς τέχνης καὶ τῆς ἐνότητος τῶν τεχνῶν παρ' Ἑλλήσι. 4) Συνέγραψεν ἐγχειρίδιον πρὸς τὰς διδασκαλίσας. 5) Οἰκιακὴν Οἰκονομίαν καὶ στοιχειώδη γραμματολογίαν, διεκόσμησε δὲ καὶ ἐξακολουθῆ στολιζούσα καὶ πάντοτε ἀκουράτως ἀσχολουμένη, πολλὰ τῶν ἐγχερίτων Περιοδικῶν καὶ φιλολογικῶν συγγραμμάτων τῆς πατρίδος αὐτῆς, διὰ πραγματειῶν ποικίλων, σπουδαίων, καὶ ἀνωτέρων γυναικείου καλᾶμου, ἔργων ἐν γένει εἰς τὰ ὅποια ἀποπνέει ἔρωσ τεχνῆς καὶ ἀρμονίας. Ἡ κυρία Κεχαγιᾶ τυγχάνει μέλος πολλῶν Σωματείων, τοῦ πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων Συλλόγου τῶν Παρισίων, τοῦ πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐν Ἀθήναις, τοῦ Δραματικοῦ, τοῦ ὑπὲρ τῆς γυναικείας παιδείσεως Συλλόγου τῶν Κυριῶν, τοῦ φιλελληνικοῦ Συλλόγου Κωνσταντινουπόλεως καὶ πλείστων ἄλλων σωματείων καὶ συλλόγων ἐν Ἑλλάδι, ἐν Ἀνατολῇ καὶ ἀλλαχοῦ.

Εἰς ταῦτα τὰ ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ μεταφρασθέντα περὶ τῆς Κας Κεχαγιᾶ, ἐπιτρέψατέ μοι νὰ προσθέσω ὀλιγίστας τινὰς γραμμάς, ἃς ἐπιβάλλει μοι ἰδιάζουσα ὅλως ἐκτίμησις πρὸς τὴν ἀληθῶς λογιαν ταύτην γυναῖκα τῆς πατρίδος μου.

Κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1888 ἡ κ. Κεχαγιᾶ ἐπεχείρησε τὸ εἰς Ἀμερικὴν ταξιδίδιον της, ὁμηθεῖσα πρὸς τοῦτο ὑπὸ πόθου πρὸς μελέτας παιδαγωγικὰς ποικίλας καὶ σπουδαιότητας. Διέμεινεν ἐν Ἀμερικῇ 8 μῆνας, καθ' οὓς μεταβάσα κατὰ διαδοχὴν εἰς τὰς πόλεις Boston, Buffalo, Sikago, Κιγκινιάτην, Φιλαδέλφειαν, Washington καὶ Νέαν Ὑόρκην, ἐπεσκέφθη ἐν αὐταῖς ἅπαντα τὰ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα, ἀπὸ τῶν Νηπιαγωγείων μέχρι τῶν Πανεπιστημίων, καθὼς καὶ τὰ νοσοκομεῖα, φρενοκομεῖα, φυλακὰς καὶ ἅπαντα τὰ κέντρα τῶν γραμμάτων, εταιρείας, βιβλιοθήκας, λέσχας γυναικῶν καὶ Συλλόγους, οἵτινες ἀπένειμαν αὐτῷ τὸν τίτλον ἐπιτίμου μέλους. Ἐπανειλημμένως προσεκλήθη νὰ ὁμιλήσῃ πρὸ πολυπληθοῦς ἀκροατηρίου ἐν Sikago περὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἐν Ἑλλάδι, καὶ περὶ τοῦ ἐν Ἀθήναις Συλλόγου τῶν Κυριῶν, ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ δὲ τῆς Evenston ἀνέπτυξε τοὺς φυσικοὺς, ἱστορικοὺς καὶ φυλετικοὺς λόγους δι' ὧν ἐδημιουργήθη ἡ Καλλιτεχνία ἐν Ἑλλάδι. Ἐν Φιλαδελφείᾳ ὁμιλήσῃ περὶ τῶν ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει φιλανθρωπῶν ἔργων τῶν γυναικῶν μας, ἐν τῷ μεγάλῳ Διδασκαλεῖῳ τῆς Νέας Ὑόρκης πρὸ 1800 νεανίδων καὶ τῶν ἀρχῶν, περὶ τῆς σχέσεως τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν ἰδεῶν ὡς διεθνῶν πρὸς τὸν νεώτερον πολιτισμόν, ἐν Washington δὲ περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι ἀρχαιολογικῶν ἔργων καὶ τῶν σωζομένων μνημείων, πάντοτε διεγείρασα τὴν ἰδιάζουσαν ἐκτίμησιν καὶ πανταχοῦ τυχοῦσα τῶν ὑψίστων τιμῶν δι' ὧν πράγματι ἀνύψωσεν ἐν Ἀμερικῇ τὸ γόητρον τοῦ ἑλληνικοῦ ὀνόματος καὶ ἐτίμησε μεγάλως ἐν τῷ προσώπῳ αὐτῆς τὴν Ἑλληνίδα γυναῖκα. Κατὰ τὴν ἐξ Ἀμερικῆς ἐπιστροφὴν της ἡ κ. Κεχαγιᾶ μετέβη εἰς Ἰταλίαν, ἔνθα διέμεινεν ἐπὶ μακρὸν πρὸς ἀνωτέρας καλλιτεχνικὰς μελέτας, μῆνας ὅλους διερχομένη ἐν τοῖς Μουσείοις καὶ σπουδάζουσα τὰ ἀριστουργήματα τῆς τέχνης τῶν μεγάλων καλλιτεχνῶν.

Κατὰ τὸ 1890 ἐπιστρέψασα ἐξ Ἰταλίας προσεκλήθη ὑπὸ τοῦ Δ. Συμβουλίου τοῦ Συλλόγου τῶν Κυριῶν, μετὰ τῶν ὑποίων ἄλλοτε ἐπὶ ἔτη εἶχεν ἐν ἀγάπῃ συνεργασθῆ, ὅπως συστήσῃ καὶ ἀναλάβῃ τὴν Διεύθυνσιν τοῦ ἐνταῦθα Προτύπου Ἑλληνικοῦ Παρθεναγωγείου, ὑπὸ τὴν ἄμεσον ὑψηλὴν προστασίαν τῆς Α. Μ. τῆς Βασιλίσσης, ἣτις περιέβαλλε τὸ ἔργον διὰ τῆς πολυτίμου Αὐτῆς ἐμπιστοσύνης καὶ ἀγάπης. Τὸ Πρότυπον Παρθεναγωγεῖον, ἰδικὸν ἀληθῶς παιδευτήριον, σκοπὸν ἔχον νὰ παρασκευάσῃ κατ' ἐξοχὴν μεμορφωμένας γυναῖκας καὶ ἑλληνίδας μητέρας δι' ἀγωγῆς καὶ παιδεύσεως, οἷα συνήθως ἐν τῷ οἴκῳ παρέχεται δι' ἀδράς δαπάνης, εἰς τὸ τριετὲς διάστημα ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτοῦ ἀπέφερε λαμπροὺς καρπούς, θέλει δὲ σπουδαίως ἐξυπηρετήσῃ κατεπειγουσὰς ἀνάγκας τῆς ἡμετέρας κοινωνίας ὑπὸ τὴν πεφωτισμένην καὶ μητριακὴν ὄντως διεύθυνσιν τῆς κυρίας Κεχαγιᾶ.

Κατὰ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1891 συσταθείσης τῆς ἐν Χριστῷ Ἀδελφότητος, ἡ κυρία Κεχαγιᾶ προσεκλήθη ὑπὸ τῆς Α. Μ. τῆς Βασιλίσσης, ἣτις ἰδιαζόντως εὐνοεῖ καὶ ἀγαπᾷ αὐτήν, ὅπως ἀναλάβῃ καὶ τὴν τοῦ σωματείου τούτου ἐπιμελέστεραν κατάρτισιν. Συνεργαζομένη ἤδη μετὰ τῶν συναδέλφων αὐτῆς πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ὠραίου σκοποῦ τοῦ σωματείου τούτου καὶ τὴν ἀναδιοργάνωσιν τῶν καθ' ἡμᾶς Φυλακῶν, πολυτίμως μεριμνᾷ ὑπὲρ τῆς ἠθικῆς ἰδίως βελτιώσεως τῶν

ἐν ταῖς φυλακαῖς ἐρήθων καταδίκων, ὅπως οὗτοι τῶν φυλακῶν ἐξερχόμενοι ἀποβῶσι πολῖται χρηστοί. Πρὸ τοῦτο ἰδρυθήσεται δαπάναις τοῦ πάντοτε πρωτοστατοῦντος εἰς πᾶν ἐθνικὸν ἔργον μεγαθύμου ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὁμογενοῦς κυρίου Γεωργίου Ἀβέρωφ ἴδιον κατάστημα διὰ τούτῃς καθερμιμένους Ἐρήθους. Εἰς τὸ ἰδρυθήσμενον Ἐφηβεῖον, οὗ ὁ καταρτισμὸς ἔσται καθ' ὅλα τέλειος εἰς τὸ εἶδος αὐτοῦ, θέλουσι συγκεντρωθῆ οἱ Ἐφηβοὶ πασῶν τῶν ἐν Ἑλλάδι φυλακῶν, καὶ ἐργαζόμενοι ἐν αὐτῷ καὶ διδασκόμενοι θὰ ἀποτίωσι τὸν ὑπὸ τοῦ νόμου ἐριθθέντα αὐτοῖς χρόνον τῆς ποινῆς, μηδένα κίνδυνον ἠθικὸν διατρέχοντες ἐκ συγχρωτισμοῦ μετ' ἐνηλίκων καταδίκων.

Ἡ κυρία Κεχαγιᾶ ὡς πρόγραμμα τοῦ βίου αὐτῆς καὶ σκοπὸν ἔθετο τὴν φιλανθρωπίαν. Χαρακτηρίζει αὐτὴν εὐγένεια ἡθους καὶ ἔκτακτος εὐπροσηγορία, φύσει δὲ καλλιτέχνης καὶ ποιητικῆ, διακρίνεται διὰ τὴν ὑψηλὴν ἀγάπην, ἣν δεικνύει πρὸς πᾶν ὅτι καλόν, εὐγενές καὶ μέγα.

Τοιαύτη ἐν ἀσθενεστάτῃ καὶ ἀμυδροῦ σκιαγραφίᾳ ἡ κυρία Κεχαγιᾶ τὴν ὁποῖαν ηὐτύχησα νὰ γνωρίσω πρὸ τριετίας, καὶ ἦτις, εἶμαι βεβαία, ὅτι οὐδέποτε θέλει μοῖσυγχωρήσῃ τὰς περὶ αὐτῆς σημειώσεις μου ταύτας, ἃς ὀφείλω εἰς τὴν φιλόφρονα Ἰγμῶν αἴτησιν, ἀποστέλλω δὲ πρὸς δημοσίευσιν ἐν τῷ ὠραίῳ ὑμῶν ἐθνικῷ ἡμερολογίῳ, εἰς ὃ πολὺ ἀρμοδίως δημοσιεύεται καὶ ἡ εἰκὼν τῆς διακεκριμένης ταύτης Ἑλληνίδος καὶ καλλιτέχνου παιδαγωγοῦ.

Σᾶς παρακαλῶ νὰ δεχθῆτε τὴν ἔκφρασιν τῆς πρὸς ὑμᾶς ὑπολήψεώς μου

ΙΟΥΛΙΑ Α. Σ * * *

ΘΑ ΜΑΡΑΘΗ

Μελαχροينوῦλά μου, ἄλλος μαγνήτης,
Ἡ τύχη ἀχώριστη θὰ μᾶς κρατῆ
Μὰ πόσο σκιάζομαι τῇ δυνάμει τῆς,
Δὲν ξέρω ὁ δύστυχος κι' Ἐγὼ γιατί !

Κι' ὅμως τὰ χεῖλη μας ποτὲ ἄς μὴν 'ποῦνε
Πόσα τὸ στῆθός μας βαθεῖ' ἀγροικᾶ
Μόνο τὰ μάτια μας κρυφ' ἄς 'μιλοῦνε
Μὲ λόγι' ἀμίλητα καὶ μυστικᾶ.

Σὲ πλάνη ὀνειράτα ποτὲ ἄς μὴ ρίξῃ
'Ελπίδα ἢ σκέψι μας καὶ μαγευθῆ.
Μπουμπούκ' ἡ ἀγάπη μας ἄς μὴν ἀνοῖξῃ
Δυὸ 'μέραις κι' ἔπειτα νὰ μαραθῆ.